

STN EN 1991-1-2 ZAŤAŽENIE KONŠTRUKCIÍ

ČASŤ 3: ZAŤAŽENIA KONŠTRUKCIÍ NAMÁHANÝCH POŽIAROM

Prednášajúci: Ing. Richard Hlinka, PhD.

Tento príspevok vznikol vďaka podpore v rámci OP Vzdelávanie pre projekt „Podpora kvality vzdelávania a výskumu pre oblasť dopravy ako motora ekonomiky“ (ITMS: 26110230076), ktorý je spolufinancovaný zo zdrojov Európskeho sociálneho fondu.

Moderné vzdelávanie pre vedomostnú spoločnosť/Projekt je spolufinancovaný zo zdrojov EÚ

Obsah normy

STN EN 1991-1-2:

- uvádza tepelné a mechanické zaťaženia na navrhovanie konštrukcií budov namáhaných požiarom
- uvádza:
  - požiadavky bezpečnosti
  - návrhové postupy
  - návrhové pomôcky

Požiadavky bezpečnosti

Všeobecným cieľom požiarnej ochrany je obmedzenie rizík v prípade požiaru s ohľadom na:

- jednotlivca
- spoločnosť
- okolitý majetok
- životné prostredie
- priamo ohrozený majetok

Stavebný objekt musí byť navrhnutý tak, aby v prípade požiaru:

- bola po určitý čas zachovaná únosnosť a stabilita konštrukcie
- bol obmedzený vznik a šírenie požiaru a dymu vo vnútri objektu
- bolo zamedzené šíreniu požiaru na susedné stavebné objekty
- užívatelia mohli opustiť objekt alebo byť zachraňovaní
- bola zohľadnená bezpečnosť záchranných jednotiek

Požiadavky bezpečnosti

Požiarne bezpečnosť môže byť splnená rôznymi postupmi:

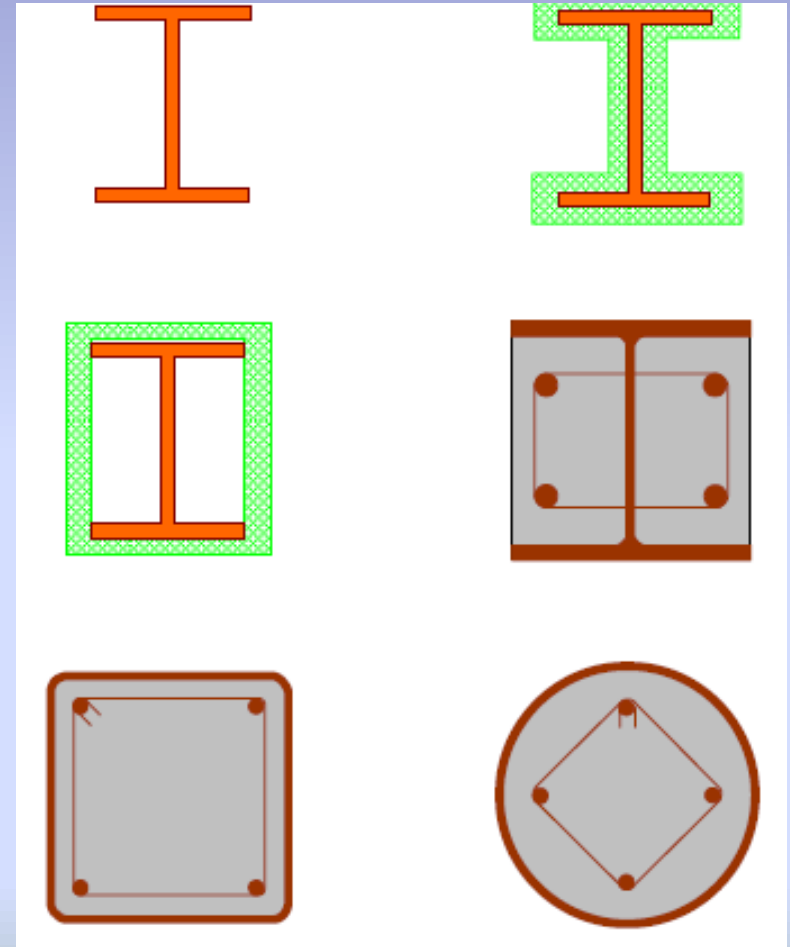
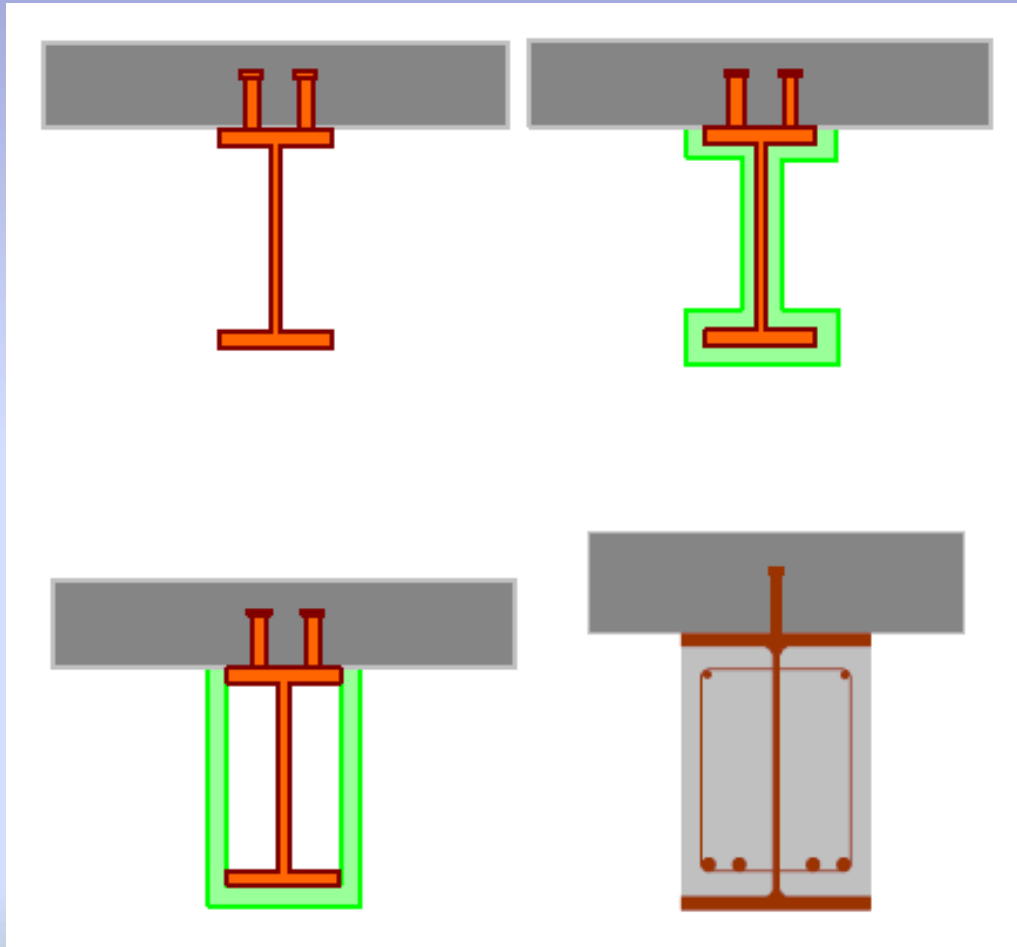
- konvenčné požiarne scenáre (nominálne požiare)
- prirodzené (parametrické) požiarne scenáre
- pasívne protipožiarne opatrenia
- aktívne protipožiarne opatrenia

Pasívne protipožiarne opatrenia $\Rightarrow$ návrh konštrukcie na zodpovedajúcu únosnosť

Aktívne opatrenia $\Rightarrow$ pomoc iných požiarne - bezpečnostných inštitúcií na stanovenie doplňujúcich požiadaviek:

- možnosť montáže a údržby samočinných hasiacich systémov
- podmienky na prevádzku v budove resp. požiarne úseku
- pre použitie schválených izolačných a povlakových materiálov a ich údržby

Pasívne a aktívne opatrenia

Návrhové postupy

Predpisové pravidlá (Tepelné zaťaženia dané nominálnym požiarom)

Analýza prvku

Určenie mechanických zaťažení a okrajových podmienok

Tabuľkové údaje

Jednoduché výpočtové modely

Zdokonalené výpočtové modely

Analýza časti konštrukcie

Určenie mechanických zaťažení a okrajových podmienok

Jednoduché výpočtové modely

Zdokonalené výpočtové modely

Analýza celej konštrukcie

Výber mechanických zaťažení

Zdokonalené výpočtové modely

Zákonitosti podložené súborom základných charakteristík
(Fyzikálne podložené tepelné zaťaženia)

Návrhové postupy

Zákonitosti podložené súborom základných charakteristík
(Fyzikálne podložené tepelné zaťaženia)

Výber jednoduchých alebo zdokonalených modelov rozvoja
požiaru

Analýza prvku

Určenie mechanických
zaťažení a okrajových
podmienok

Jednoduché
výpočtové modely

Zdokonalené
výpočtové modely

Analýza časti
konštrukcie

Určenie
mechanických
zaťažení a
okrajových
podmienok

Zdokonalené
výpočtové
modely

Analýza celej
konštrukcie

Výber
mechanických
zaťažení

Zdokonalené
výpočtové
modely

Postup požiarneho návrhu konštrukcie

Postup:

- výber príslušných scenárov návrhových požiarov
- určenie zodpovedajúcich návrhových požiarov
- výpočet rozvoja teploty v konštrukčných prvkoch
- výpočet mechanického správania sa konštrukcie namáhanej požiarom

pozn.: zat'azenie konštrukcií namáhaných požiarom sú klasifikované ako mimoriadne zat'azenie

Návrhový požiarne scenár

- na identifikáciu mimoriadnej návrhovej situácie sa musia určiť príslušné návrhové požiarne scenáre (odborníci z oblasti požiarnej ochrany)
- pre konštrukcie, kde zaťaženie požiarom vzniká vplyvom iného mimoriadneho zaťaženia sa toto riziko uvažuje pre celkovú koncepciu bezpečnosti

Návrhový požiar

- pre každý návrhový požiarne scenár sa stanovuje návrhový požiar
- návrhový požiar sa v danom čase uvažuje len pre jeden požiarne úsek

Teplotný výpočet

- v teplotnom výpočte prvku sa berie do úvahy jeho vzťah k polohe návrhového požiaru
- pre vonkajšie prvky sa uvažuje ich namáhanie požiarom cez otvory v stenách a strechách
- pre deliace steny je potrebné uvažovať namáhanie požiarom z oboch strán (dva rôzne požiare)
- postupy výpočtu:
  - pri použití nominálnej teplotnej krivky sa teplotná analýza robí pre stanovený časový interval bez uvažovania etapy chladnutia
  - pri použití požiarneho modelu sa teplotná analýza robí pre celkový čas požiaru vrátane etapy chladnutia

Mechanický výpočet

- robí sa pre rovnaký čas ako pri teplotnom výpočte
- overenie odolnosti v časovej oblasti:

$$t_{fi,d} \leq t_{fi,requ}$$

- overenie odolnosti v pevnostnej oblasti:

$$R_{fi,d,t} \leq E_{fi,d,t}$$

- overenie odolnosti v teplotnej oblasti:

$$\Theta_d \leq \Theta_{cr,d}$$

Tepelné zaťaženia pre teplotný výpočet

- tepelné zaťaženie udáva čistý tepelný tok na povrch prvku:

$$h_{net} = h_{net,c} + h_{net,r} \quad \left[W/m^2 \right]$$

- čistý tepelný tok prestupujúci prúdením:

$$h_{net,c} = \alpha_c \cdot (\Theta_g - \Theta_m) \quad \left[W/m^2 \right]$$

$$\alpha_c \quad \left[W/(m^2 K) \right]$$

súčiniteľ prestupu tepla prúdením

$$\Theta_g \quad [^\circ C]$$

teplota plynu v blízkosti prvku namáhaného požiarom

$$\Theta_m \quad [^\circ C]$$

teplota povrchu prvku

Tepelné zaťaženia pre teplotný výpočet

- čistý tepelný tok prestupujúci sálaním:

$$h_{net,r} = \Phi \cdot \varepsilon_m \cdot \varepsilon_t \cdot \sigma \cdot \left[(\Theta_r + 273)^4 - (\Theta_m + 273)^4 \right] \quad \left[W/m^2 \right]$$

$$\Phi \leq 1,0$$

polohový faktor

$$\varepsilon_m = 0,8$$

emisivita povrchu

$$\varepsilon_t = 1,0$$

emisivita požiaru

$$\sigma = 5,67 \cdot 10^{-8} \left[W/(m^2 K^4) \right] \quad \text{Stephan Boltzmannova konštanta}$$

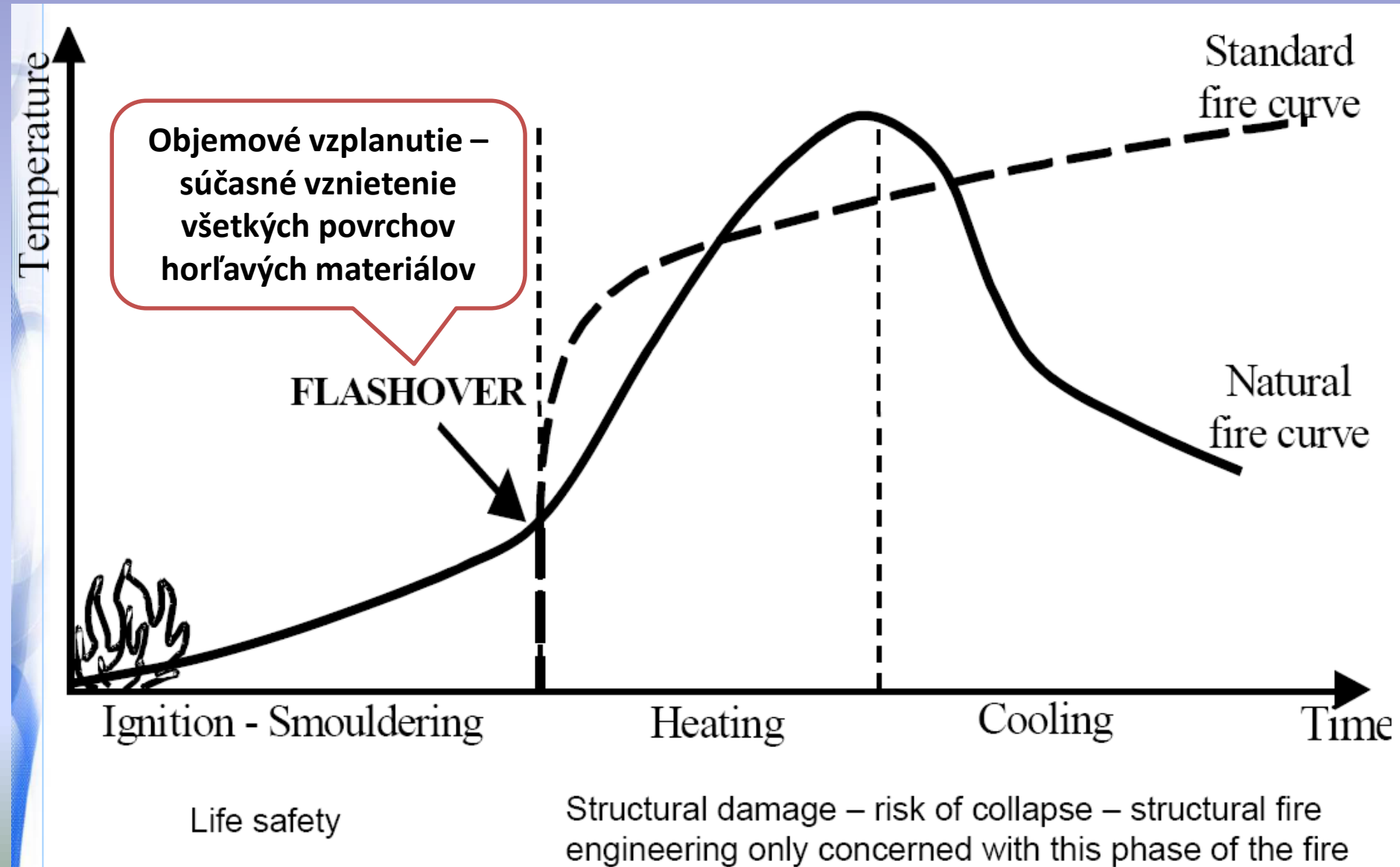
$$\Theta_r \quad [^\circ C]$$

účinná teplota sálania požiarneho prostredia

$$\Theta_m \quad [^\circ C]$$

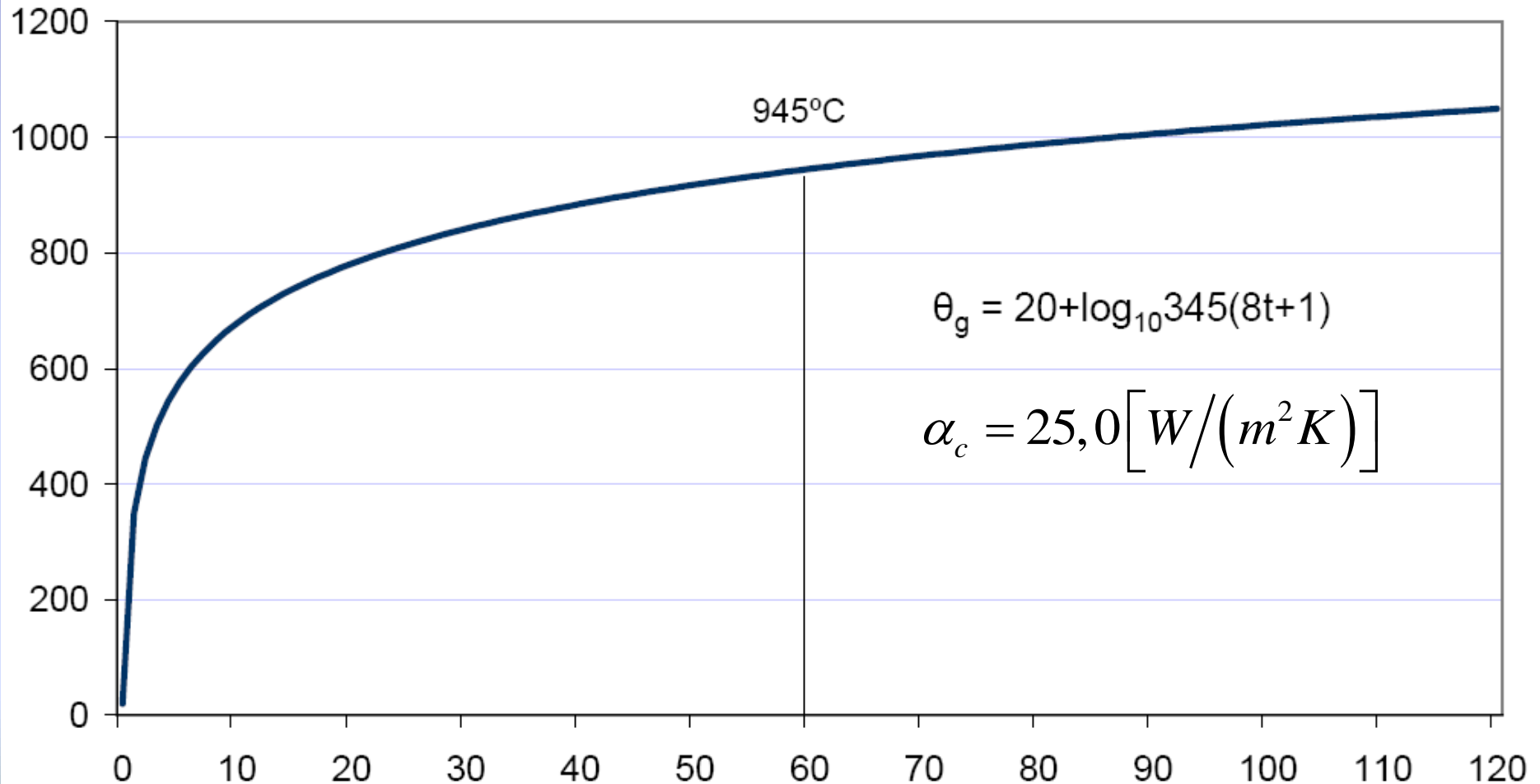
teplota povrchu prvku

Návrh konštrukcie na účinky požiaru

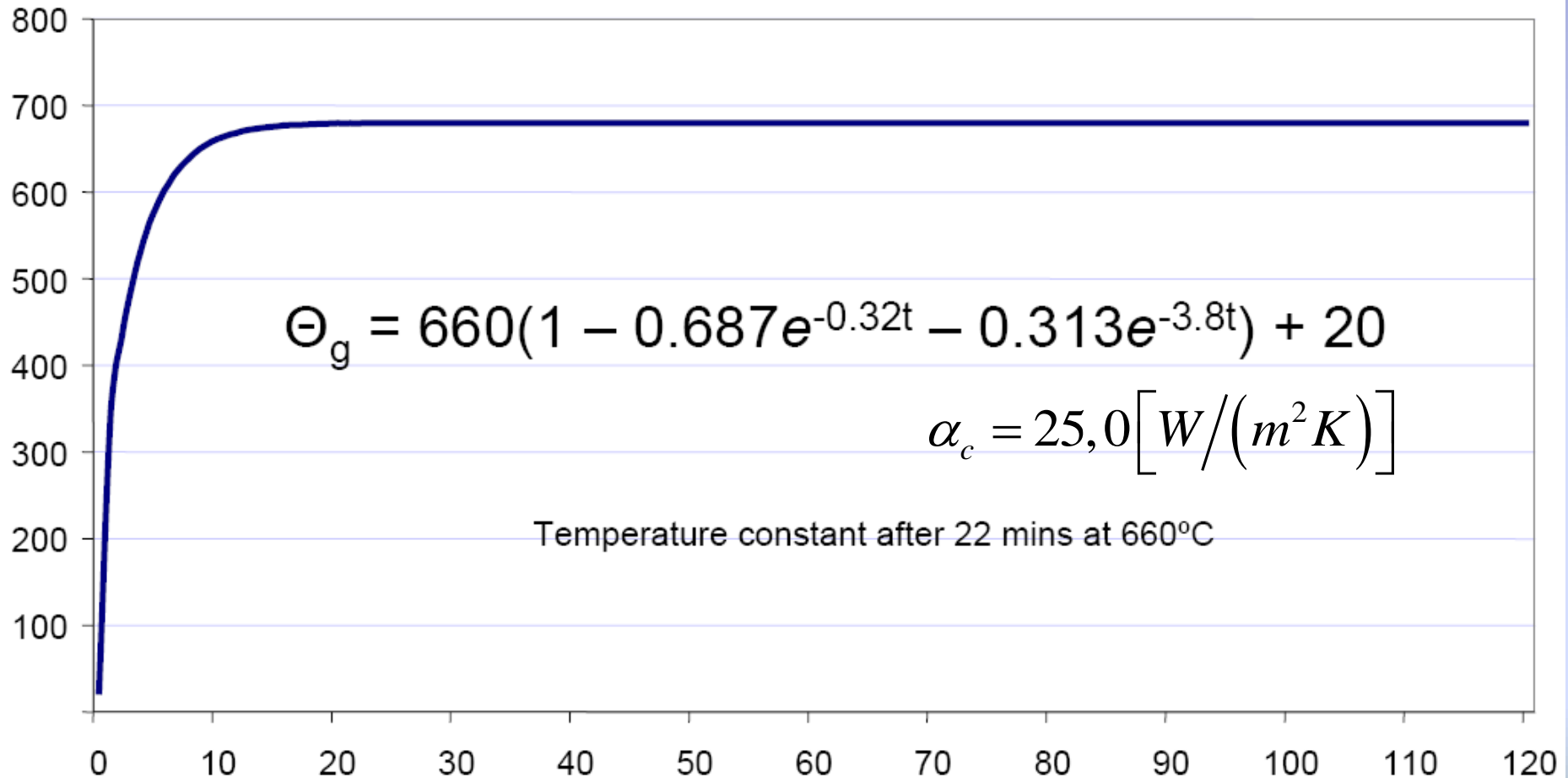
Nominálne teplotné krivky

- normalizovaná teplotná krivka:

Nominálne teplotné krivky

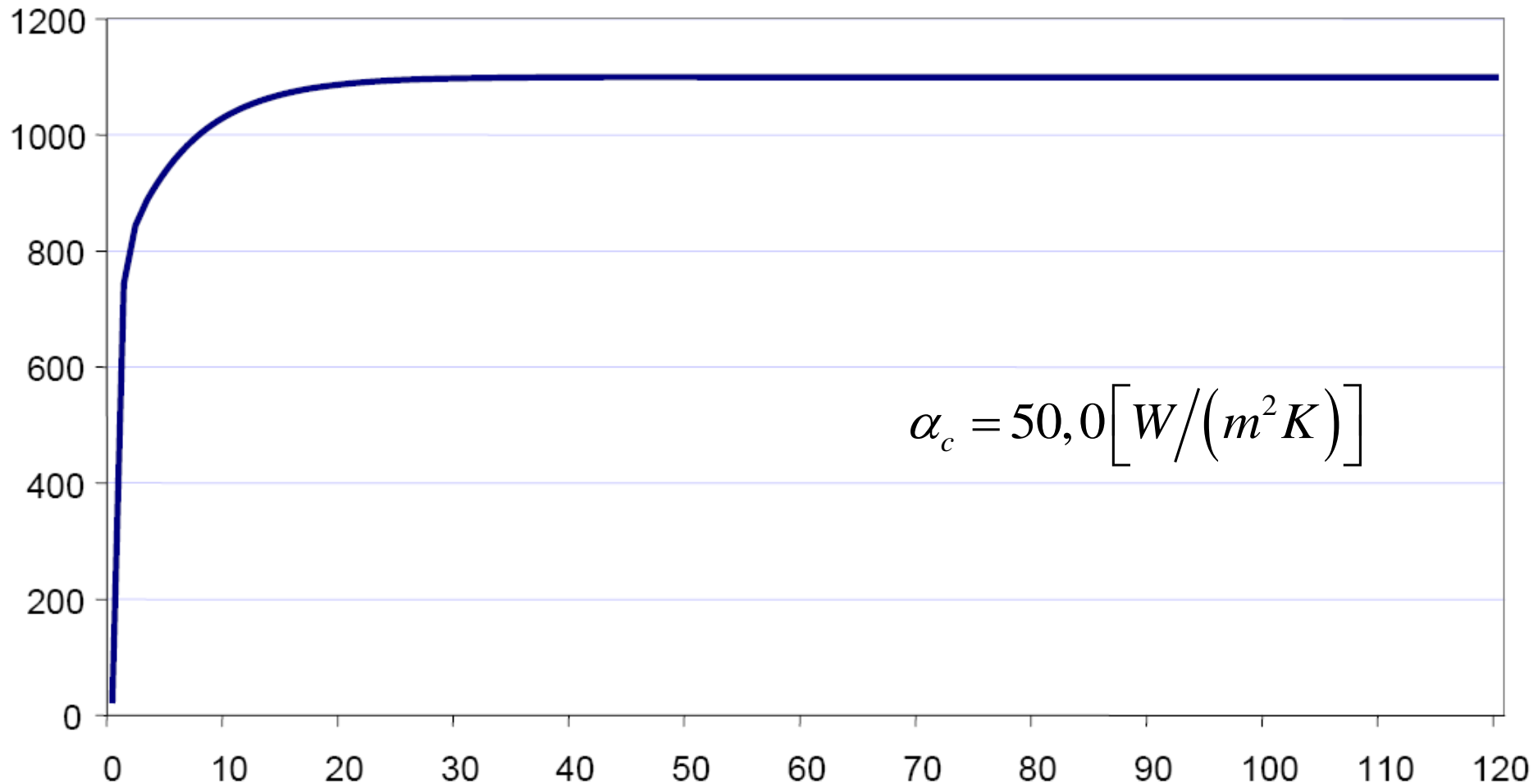
- vonkajšia požiarna krivka:

Nominálne teplotné krivky

- uhľovodíková krivka:

Požiarne modely - zjednodušené

- obmedzená možnosť použitia
- pre zjednodušené požiarne modely je $\alpha_c = 35,0 \left[W / (m^2 K) \right]$

A, požiare v úseku

- rovnomerné rozdelenie teploty
- teplota je funkciou času
- teploty plynov sa určia na základe fyzikálnych parametrov
- do úvahy sa berú hustota požiarneho zaťaženia a podmienky odvetrania
- pre vonkajšie prvky sa zložka sálavého tepelného toku stanoví ako súčet z požiarneho úseku a plameňov vystupujúcich z otvorov

Hustota požiarneho zaťaženia = požiarne zaťaženie na jednotku plochy

B, lokálne požiare

- použitie v prípade nepravdepodobnosti vzniku objemového vzplanutia (flashoveru)

Požiare v úseku - zjednodušená metóda

Metóda umožňuje stanovenie:

- maximálnej teploty požiaru v požiarnej úseku
- veľkosti a teploty plameňov šľahajúcich z otvorov
- parametrov sálenia a prúdenia

Podmienky použitia:

- splnené podmienky pre pomer D/W
- rozmery požiarneho úseku do dĺžky 70 m, šírky 18 m a výšky 5 m
- uvažuje sa rovnomerná teplota po celej šírke a výške plameňa

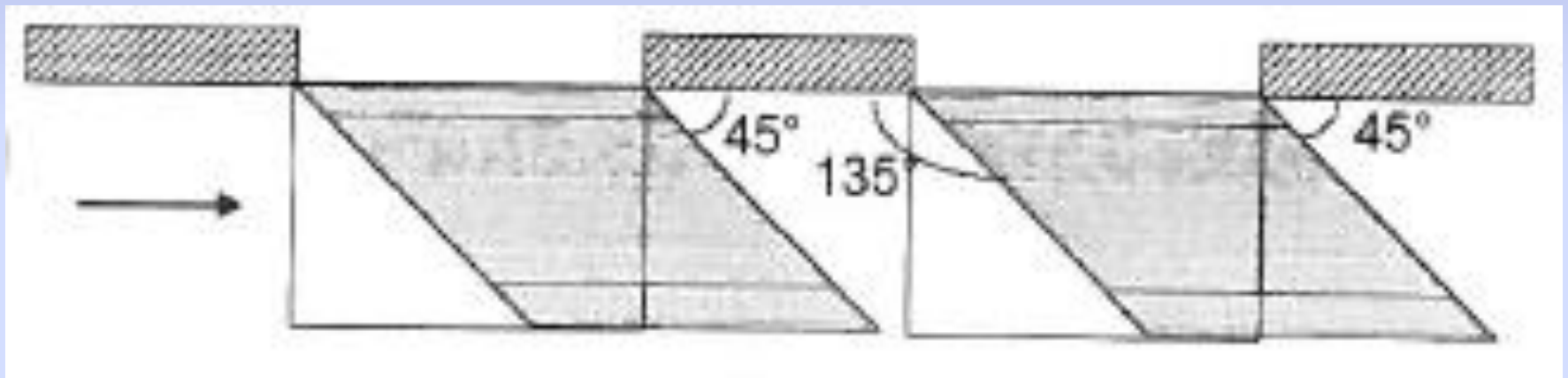
Účinky vetra:

- odklon plameňa vetrom
- nútené vetranie
- bez núteného vetrania

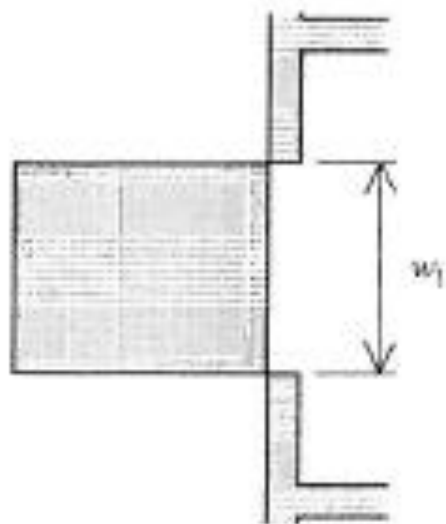
Odklon plameňa vetrom

Šírenie plameňov z otvorov:

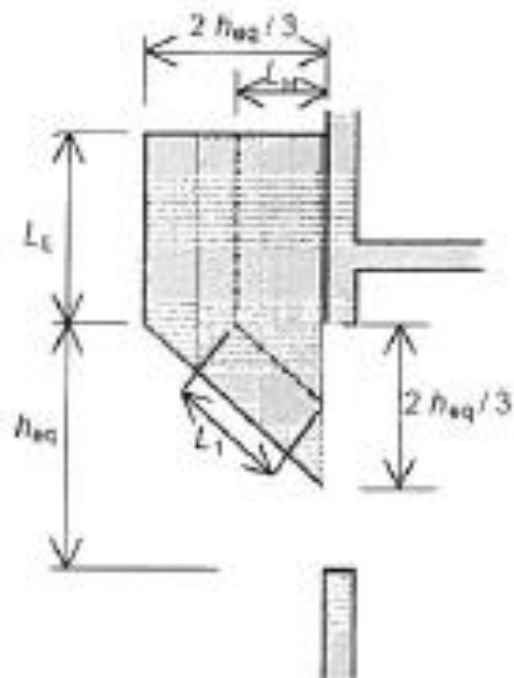
- kolmo na fasádu
- pod sklonom 45° účinkom vetra

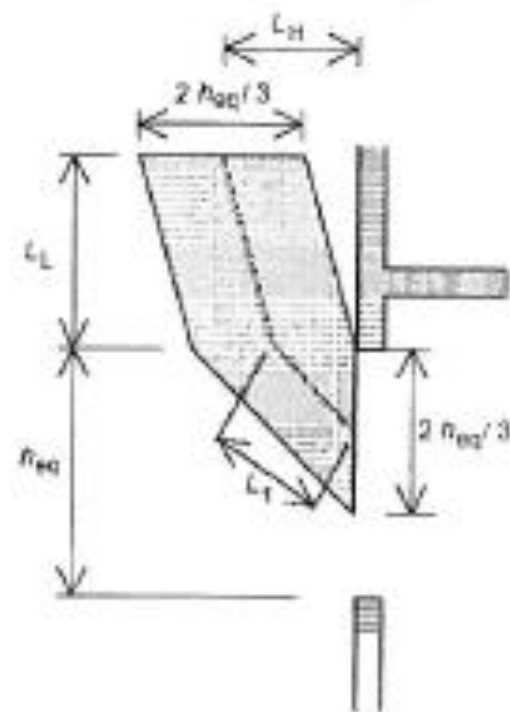
Bez núteného vetrania

pôdorys

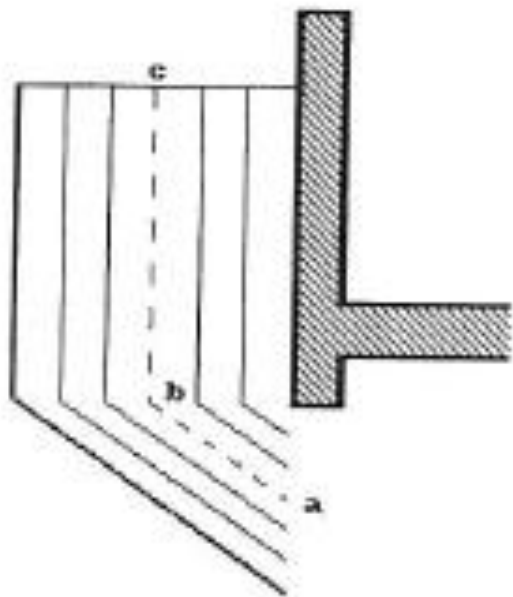

zvislý rez

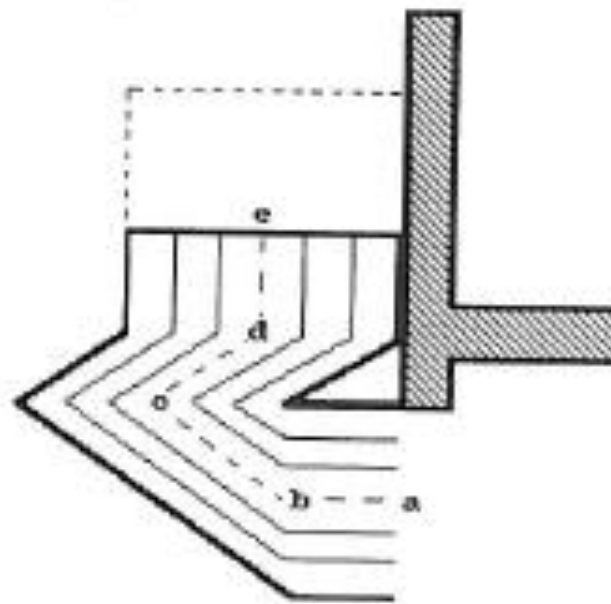

zvislý rez

Bez núteného vetrania - odklon plameňa

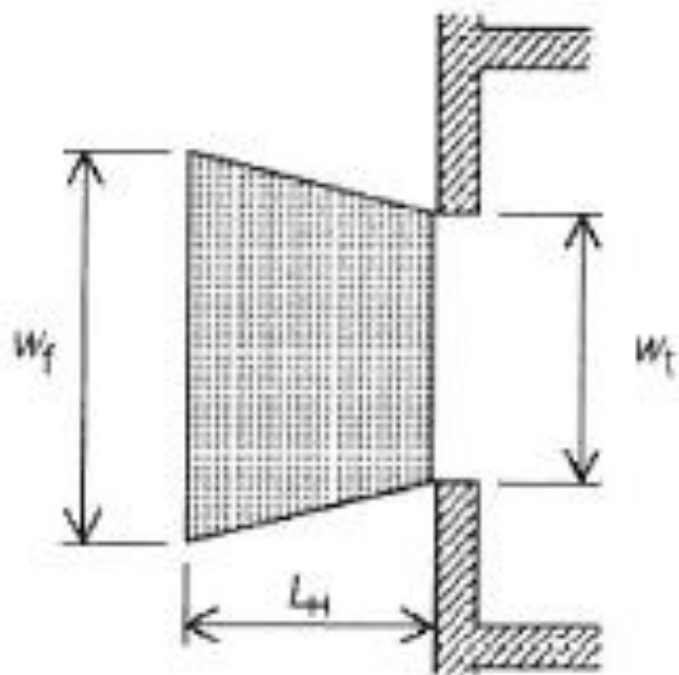

$a b c = L_1$
zvislý rez

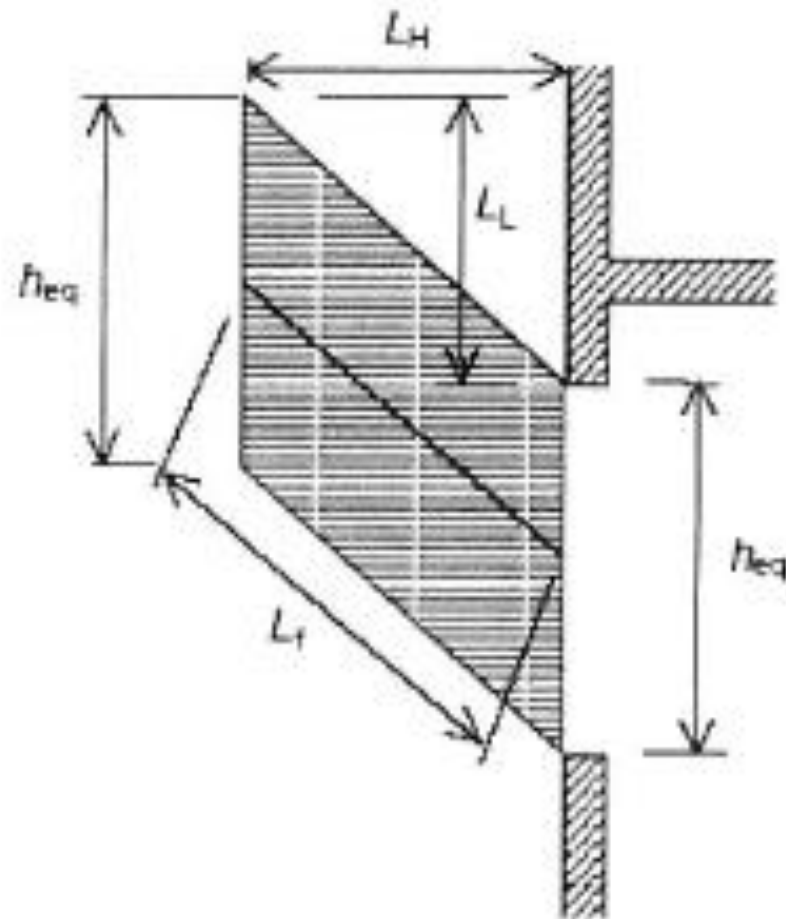

$a b c d e = L_1$ a $W_a = a b$
zvislý rez

Priečne alebo nútené vetranie

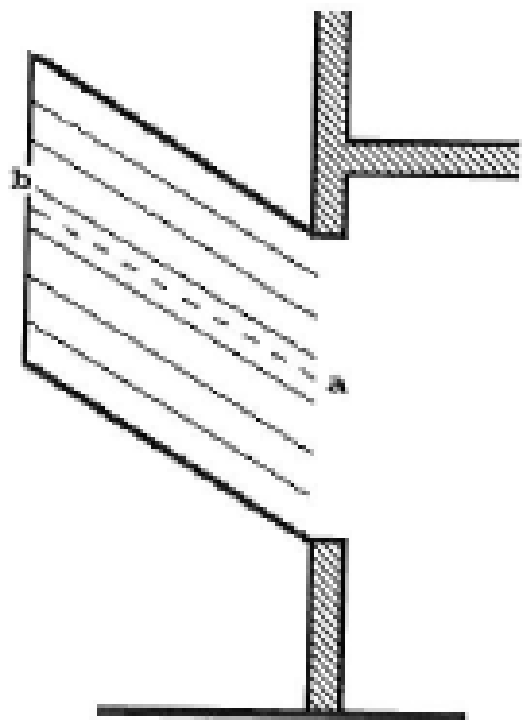

pôdorys
 $w_f = w_t + 0,4 L_H$

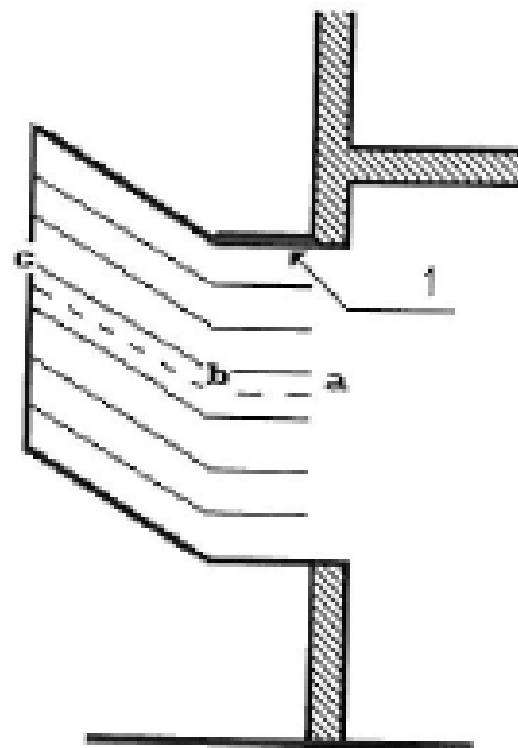
zvislý rez
 $L_1 = (L_L^2 + L_H^2)^{1/2}$

Nútené vetranie - odklon plameňa

$$a b = L_f$$

zvislý rez

$$a b c = L_f$$

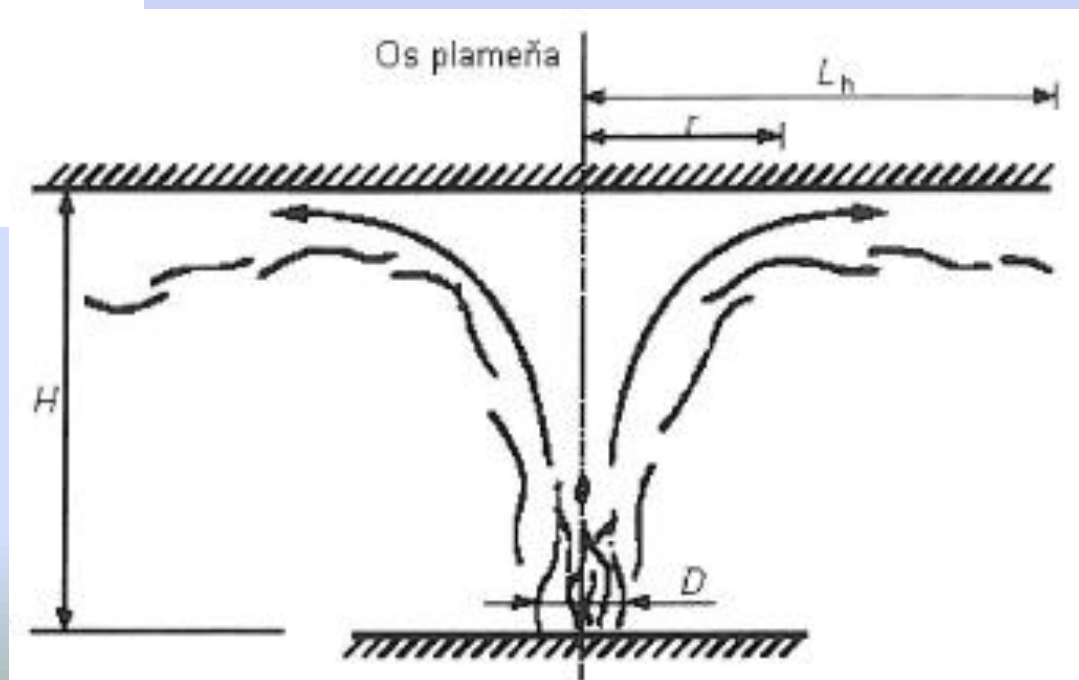
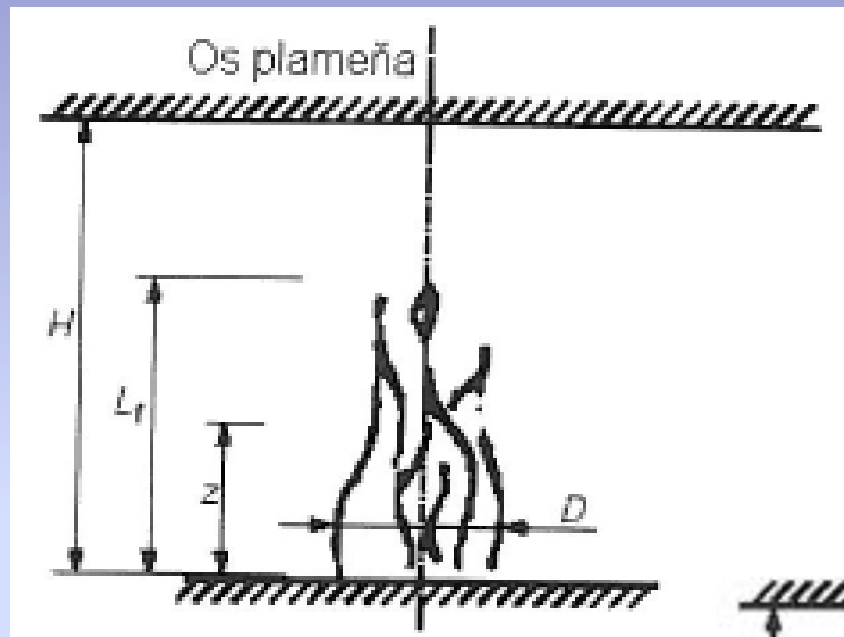
Legenda

1 markíza

zvislý rez

Lokálne požiare

Požiarne modely - zdokonalené

Zdokonalené modely požiaru berú do úvahy:

- vlastnosti plynu
- zmenu hmotnosti
- zmenu energie

Modely:

- jednozónové modely - predpokladajú rovnomerne rozšírenú, časovo závislú teplotu v úseku
- dvojjónové modely - predpokladajúce hornú vrstvu s časovo závislou hrúbkou a časovo závislou rovnomernou teplotou a dolnú vrstvu s časovo závislou rovnomernou ale nižšou teplotou
- numerické fluidné dynamické modely poskytujúce celkový vývoj teploty v úseku v závislosti od času a priestoru

$$\alpha_c = 35,0 \left[W / (m^2 K) \right]$$

Mechanické zaťaženia pre analýzu konštr.

zmeny teploty počas požiaru $\Rightarrow$ predĺženia a deformácie $\Rightarrow$ vnútorné sily

môžu sa zanedbať, ak:

- majú veľmi malú hodnotu
- pôsobia priaznivo

pre stanovenie nepriamych zaťažení sa má uvažovať:

- vynútené tepelné predĺženie prvkov (stĺpy vo viacpodlažných budovách s tuhými stenami)
- rozdielna tepelná rozpínavosť v staticky neurčitých prvkoch (spojité podlahové dosky)
- teplotné gradienty (spády), ktoré spôsobujú vnútorné napätia v priečnom reze
- tepelné rozpínanie priľahlých prvkov (posunutie hlavy stĺpu vplyvom rozpínania podlahovej dosky)
- tepelné rozpínanie prvkov ovplyvňujúce prvky mimo požiarneho úseku